

نقش کارکردی پلیس افتخاری در کنترل ترافیک شهری

محمد جوانمرد^۱

تاریخ پذیرش: ۹۸/۰۳/۰۱

تاریخ دریافت: ۹۸/۰۱/۲۰

چکیده

از مهم‌ترین فرصت‌ها و مقدرات بالقوه نیروی انتظامی در استقرار نظم و امنیت انتظامی، رابطه منطقی و صمیمانه با مردم است. مردم، بزرگ‌ترین سرمایه اجتماعی و مخاطب ناجا و علت وجودی این نیرو به‌شمار می‌روند. پس بدون مشارکت و همکاری مردم، نظم و به‌طور خاص نظم انتظامی وجود نخواهد داشت. در همین راستا، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران کوشش کرده است زمینه‌های حضور جدی در جامعه و مشارکت هرچه بیشتر شهروندان در کنترل نظم ترافیکی و جابه‌جائی (شدآمد) شهری را به‌صورت سازماندهی شده (در قالب پلیس افتخاری) فراهم آورد. تحقیق حاضر، با هدف بررسی نقش پلیس افتخاری در کنترل ترافیک و شدآمد شهری در منطقه غرب تهران، انجام شده است. تحقیق حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش اجراء، به روش پیمایشی است. جامعه آماری این تحقیق، شامل کلیه کارکنان شاغل فرماندهی انتظامی ویژه غرب استان تهران است که در طول جذب و به‌کارگیری عوامل پلیس افتخاری در سطح استان فعالیت داشته‌اند و تعداد ۲۶۴ نفر به‌عنوان حجم نمونه محاسبه شده است. ابزار تحقیق پرسش‌نامه محقق‌ساخته بوده که روایی آن با نظر اساتید و نخبگان امر مورد تایید قرار گرفته و پایایی آن با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ به مقدار ۰/۸۳ محاسبه شد. نتایج تحقیق نشان داد که میانگین همه شاخص‌های مربوط به عملکرد مشارکتی پلیس افتخاری در کنترل ترافیک و شدآمد شهری پایین‌تر از میانگین متوسط قرار دارد. هم‌چنین، بررسی میانگین مجموع شاخص‌های ارزیابی نقش اجرایی پلیس افتخاری در حوزه نظم ترافیکی و شدآمد شهری در فرماندهی انتظامی ویژه غرب تهران نشان داد که حد بالای این دامنه کمتر از ۳ بوده و عملکرد مشارکتی پلیس افتخاری در در کنترل ترافیک و شدآمد شهری در حد متوسط به پایین مورد تأیید است. بررسی میانگین عملکرد مشارکتی پلیس افتخاری در شهرستان‌های تابعه استان نیز حاکی از اختلاف موجود در عملکرد کلی عوامل پلیس افتخاری در شهرستان‌های مختلف است.

کلیدواژه‌ها: پلیس افتخاری، مشارکت، کنترل، ترافیک، شدآمد شهری.

۱. کارشناس ارشد اطلاعات، عضو هیئت علمی دانشگاه علوم انتظامی امین، Yang.man80@gmail.com

مقام معظم رهبری می‌فرمایند: «اعتماد به مردم، عقیده واقعی به مشارکت مردم؛ بعضی‌ها اسم مردم را می‌آورند، اما حقیقتاً اعتقادی به مشارکت مردم ندارند. بعضی اسم مردم را می‌آورند، اما به مردم اعتماد ندارند. بنای جمهوری اسلامی ایران بر اعتماد به مردم و اعتقاد به مشارکت مردم است» (بیانات در دیدار اساتید و دانشجویان در دانشگاه علم و صنعت، ۱۳۸۷/۰۹/۲۴).

مدیریت شهر تنها از دید کالبدی و فیزیکی نمی‌تواند رهگشای چالش‌هایی باشد که بر اثر روابط پیچیده موجود در شهرها حاصل شده است و این باعث شده روزبه‌روز به میزان و شدت این مشکلات افزوده شود و کیفیت زندگی شهروندان را پایین آورد. بهره‌گیری از مشارکت شهروندان در اداره شهر همیشه راه‌گشای مدیران شهری در اداره کارا و مؤثر شهر بوده است. در هر دوره و زمانی که این مشارکت و حضور شهروندان در تصمیم‌گیری‌های شهری و اداره شهر نادیده گرفته شده بر مشکلات شهر افزوده شده و شهر را از کارکرد خود که ایجاد فضایی برای زندگی مطلوب شهروندان است، دور ساخته است. احساس امنیت در بین شهروندان از نیازهای اساسی شهروندان و یکی از شروط توسعه پایدار و ایجاد کیفیت زندگی مطلوب شهری است (همتی، ۱۳۸۶: ۱۳۵). عالی‌ترین هدف هر نظام اجتماعی، دستیابی به توسعه درون‌زا و پایدار است و مشارکت نیز به‌عنوان هدف، ابزار و راه رسیدن به توسعه در نظر گرفته شده است. در راستای این هدف، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران براساس سند چشم‌انداز توسعه کشور وظیفه دارد همگام با سایر نهادها و سازمان‌های اجتماعی زمینه‌های لازم را برای نیل به آن فراهم کند. (بیات، ۱۳۹۴)

براساس تبصره ۳ ماده ۲۳ قانون استخدامی ناجا، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران می‌تواند به‌منظور تأمین نیروی انسانی و بهره‌گیری از مشارکت‌های مردمی در تحکیم و توسعه نظم و امنیت اجتماعی، عده‌ای از مردم علاقه‌مند به همکاری داوطلبانه را که واجد شرایط باشند، انتخاب و پس از ارائه آموزش و ساماندهی لازم با عناوینی

مثل پلیس محلی، پلیس مردمی، همیار پلیس و غیره به کارگیری کند. در همین راستا، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران کوشش کرده است با سازماندهی و به کارگیری بخشی از افسار مردم در قالب پلیس افتخاری، زمینه‌های حضور جدی در جامعه و مشارکت هرچه بیشتر شهروندان در برقراری نظم و امنیت عمومی را فراهم آورده و برنامه‌ریزی گسترده‌ای برای بهره‌مندی مناسب از ظرفیت‌های جامعه و مشارکت افسار اجتماعی در پشتیبانی از طرح‌های عملیاتی و اجتماعی ناجا کرده است. برای نیل به این هدف و در راستای جلب مشارکت عمومی در تحقق اهداف پیشگیرانه ناجا، آیین‌نامه‌ای از سوی مراجع ذی‌صلاح تهیه و به تصویب ستاد کل نیروهای مسلح رسیده است. در این رابطه معاونت نیروی انسانی ناجا به منظور تحقق قانون و اجرای آیین‌نامه موردنظر، نسبت به تهیه و تدوین دستورالعمل جذب، به کارگیری و سازماندهی پلیس افتخاری اقدام و دستورالعمل موردنظر را با امضای سردار فرماندهی محترم ناجا به شماره ۲۱/۱۰/۴/۱۳۹۹/۲۰ به تاریخ ۱۳۹۲/۰۸/۲۹ به فرماندهی انتظامی سراسر کشور ابلاغ کرده است و برابر دستورالعمل پلیس افتخاری، هریک از پلیس‌های تخصصی و معاونت اجتماعی ناجا مجاز هستند نسبت به شناسایی، آموزش و به کارگیری نیروهای افتخاری اقدام کنند (بیات، ۱۳۹۴). پلیس افتخاری ظرفیتی اجتماعی است که تجربه کارکردی خود را در ایران در پلیس راهور در قالب پلیس یار جوان، فرهنگ یار ترافیک، همیار پلیس و بازرسان نامحسوس مردمی داشته است. نوع خدمت پلیس‌های افتخاری با توجه به نوع مأموریت‌هایشان در دو سطح تعریف شده است. سطح یک که بیشتر اجرایی، همیار پلیس و در کف خیابان است، داوطلبان بین ۱۸ تا ۶۰ سال بوده و سطح دو مربوط به متقاضیان زیر ۱۸ سال است و فعالیت‌های این گروه با رویکرد فرهنگی و اجتماعی مورد نظر است.

موضوع امنیت ترافیکی و مشارکت با پلیس در جامعه شهری از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. امروزه، با افزایش جوامع شهری و در هم تنیده‌تر شدن آنها، شرایط تأمین نیازها و برطرف ساختن آن هم شکلی پیچیده‌تر یافته است. شناخت و کنترل

امنیت در شهرها مستلزم نگاه دقیق و همه‌جانبه‌ای است تا از آن طریق بتوان ابعاد گوناگون امنیت را درک کرد و به کشف ارتباط‌های پنهان میان آن ابعاد در سطوح مختلف پرداخت. رویکردهای مدرنی همچون مکتب کپنهاک که صرفاً بر مطالعات امنیتی مبتنی هستند، تلاش دارند، مسائل امنیتی را از دایره تنگ نظامی خارج و به طرح ایده امنیت گسترده در برابر امنیت نظامی بپردازند (هزارجریبی و صفری شالی، ۱۳۹۱: ۵۷۷)، بنابراین رفع این نیاز در گرو توجه به مشارکت شهروندان در قالب محله‌ها شهری و ایجاد حس تعلق مکانی آنها در سطح محله‌ها است. هنگامی که حس تعلق مکانی در شهروندان تقویت شود و هویت محله‌ها پررنگ‌تر شود، میزان مشارکت شهروندان در امور و تصمیم‌گیری‌های شهری افزایش خواهد یافت و احساس مسئولیت بیشتری به محیط زندگی خود و شهر خود خواهند داشت. اگر محله‌های شهری نادیده گرفته شوند، امید به جلب مشارکت شهروندان و ایجاد حس مسئولیت آنها در برابر محیط خود رنگ می‌بازد و نباید انتظار داشت که شهروندان هم‌راستا با مدیران شهری گام بردارند و مشکلات و مسائل اجتماعی شهر حل شود. (محمدی، حسینی‌نژاد و اصائلو، ۱۳۹۳: ۱۱)

روند رو به افزایش جمعیت کشور موجب توسعه جغرافیایی شهرها شده است؛ از این رو می‌بایست هم‌زمان با این توسعه فزاینده، در جهت ارتقای سطح امنیتی و پوشش انتظامی در جامعه با بهره‌گیری از شیوه‌های نوین چاره‌اندیشی کرد. پلیس در کنار شیوه‌های قدیمی با رویکردهای نوین و مشارکت مداری و جامعه محوری، در عین رفتار قاطع و سریع می‌تواند در راهبرد پیشگیری از جرم به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم شرکت کرده و نقش قابل‌توجهی ایفا کند. اساس کار پلیس جامعه محور، بهره‌گیری از توان، استعداد بالقوه مردم در راستای تحقق حفظ نظم، انضباط، ایجاد آرامش و آسایش برای توده جامعه است. برابر قانون استخدامی ناجا مصوب ۱۳۸۲ (در بخش دوم از فصل دوم، تبصره ۳؛ ماده ۲۳)، اجازه به‌کارگیری از توان جلب و مشارکت مردمی در تحکیم و توسعه نظم و انضباط اجتماعی با رعایت اصول و قواعدی به ناجا داده شده است تا این

افراد پس از احراز صلاحیت، انتخاب، جذب و پس از آموزش‌های لازم، ساماندهی و با عناوینی چون پلیس محلی، مرزیار، پلیس افتخاری و غیره به‌کارگیری شوند (بیات، ۱۳۹۴). به‌نظر می‌رسد راه‌اندازی پلیس افتخاری در ناجا (همانند برخی جوامع دیگر)، نقطه اوج ارتباط با مردم در راستای افزایش امنیت و احساس امنیت در جامعه محسوب می‌شود. پلیس افتخاری ظرفیتی جامعه محور از پلیس است (پالمر و برلین و دلیپ^۱، ۲۰۱۲) که مبتنی بر مشارکت‌دادن مردم در فعالیتهای پلیسی است که تجربه کارکردی خود را در پلیس راهور و در قالب پلیس یار جوان، فرهنگ یار ترافیک، همیار پلیس و بازرس نامحسوس مردمی، مورد آزمون قرار داده بود. اگرچه در طرح‌های اشاره شده و طرح فعلی (پلیس افتخاری) عدم شناخت صحیح نقش‌های واگذاری و به‌کارگیری نادرست آن در حوزه‌های مأموریت اجتماعی ناجا، یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های پلیس بوده و هست.

یکی از حوزه‌های اجرایی به‌کارگیری پلیس افتخاری در ناجا، حوزه ترافیک و شدآمد شهری است که اعضای این پلیس در کنار کارکنان پایور ناجا به ویژه کارکنان پلیس راهور، اقدام به ارائه خدمات انتظامی و ترافیکی در سطح حوزه استحفاظی مورد نظر ابلاغ شده می‌کنند. فرماندهی انتظامی غرب تهران نیز هم‌زمان با ابلاغ دستورالعمل به‌کارگیری اعضای پلیس افتخاری در سطح حوزه این استان در بخش‌های مختلف انتظامی، اقدام به جذب و سازماندهی و به‌کارگیری این افراد کرده است و یکی از حوزه‌هایی که به‌کارگیری شده‌اند، حوزه ترافیک و شدآمد شهری است که در این نوشتار، سعی شده است نقش و کارکرد اجرایی پلیس افتخاری در حوزه ترافیک و شدآمد شهری در سطح حوزه استحفاظی انتظامی غرب تهران مورد بررسی قرار بگیرد. هرچند در ارتباط با موضوع کارکردهای پلیس افتخاری با توجه به سابقه کوتاه مدت فعالیت این بخش از مشارکت مردمی در امور پلیسی، مطالعات اندکی صورت گرفته، ولی در ادامه سعی می‌شود به برخی از تحقیقات مشابه انجام‌شده اشاره شود.

۱. Palmer, Berlin, Dilip

انصاری (۱۳۸۴) به موضوعی با عنوان «پژوهش در عوامل مؤثر بر مشارکت مردم در امور مربوط به ناجا در شهر تهران» پرداخته است. وی پس از بررسی نظریه‌ها در مورد مشارکت، علل و عوامل عدم مشارکت مردم با پلیس در تهران را بررسی کرده و به نتایجی در این خصوص رسیده است که پایین‌بودن اعتماد مردم به پلیس از جمله مهم‌ترین عامل عدم مشارکت است. کرامتی و ملتفت (۱۳۸۶) نیز در تحقیق دیگری با عنوان «مشارکت مردم در انجام وظایف ناجا» به تبیین مشارکت در همه ابعاد جامعه پرداخته و بر انجام آن در انجام امور ناجا تأکید کردند. هم‌چنین، رجبی (۱۳۹۰) در مقاله‌ای با عنوان «شیوه‌های مشارکت شهروندی در فرآیندهای توسعه شهری» به بررسی الگوها و مدل‌های مختلف برنامه‌ریزی مشارکتی پرداخته و دیدگاه‌های حاکم بر مشارکت مردمی در برنامه‌ریزی شهری، نظریه‌ها و مدل‌های مشارکتی، ویژگی‌های نظام‌های مشارکتی در برنامه‌ریزی و مدیریت شهری سطوح مختلف مشارکت مردمی در طرح‌های شهری را مورد بررسی قرار می‌دهد. علی‌زاده، رضوی‌نژاد و رادفر (۱۳۹۲) در مقاله‌ای با عنوان «بررسی نقش و مشارکت مردم در اداره امور شهری؛ منطقه ۱۰ شهرداری مشهد» به روش توصیفی-تحلیلی مشخص کردند که امور مشارکتی مردم در اداره امور شهری به‌ترتیب در مشارکت‌های ذهنی-معنوی، سیاسی، فیزیکی، مالی و ابزاری تعریف می‌شود. علی‌زاده اقدم و همکارانش (۱۳۹۲) نیز در مقاله دیگری با عنوان «نهادهای شهری و مشارکت شهروندان در اداره‌ی امور شهری (مطالعه‌ی موردی: شهر اصفهان)» نیز به این نتایج رسیدند که رابطه معناداری بین اعتماد نهادی و رضامندی اجتماعی با مشارکت وجود دارد و در مجموع، عملکرد نهادهای شهری بر میزان مشارکت شهروندان در امور شهری تأثیرگذار بوده است. میزان اثرهای تحلیل شده کلی نشان می‌دهد که متغیرهای مستقل مورد استفاده در این پژوهش، ۳۶ درصد تغییرات متغیر وابسته را تبیین کرده‌اند. بلوچ (۱۳۹۴) در پایان‌نامه کارشناسی ارشد پیشگیری اجتماعی از جرم با عنوان «نقش پلیس افتخاری در پیشگیری اجتماعی از جرم» به تبیین نقش مشاوره‌ای، اطلاع‌رسانی، مرزباری و آموزشی پلیس افتخاری در

پیشگیری اجتماعی از جرم پرداخته است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد هرچند پلیس افتخاری در ابتدای راه است، اما براساس نظر پاسخ‌گویان پرسش‌نامه پژوهش (اساتید و کارشناسان معاونت اجتماعی ناجا) با برنامه‌ریزی، سازماندهی و تعیین نقش مناسب اجتماعی و به‌کارگیری صحیح اعضای پلیس افتخاری، می‌توان در تحقق اهداف پیشگیرانه اجتماعی ناجا موفق عمل کرد. شهبازی و همکاران (۱۳۹۵) نیز در مقاله‌ای با عنوان «بررسی تأثیر پلیس افتخاری در برقراری نظم و امنیت در شهر زاهدان» به این نکته تأکید داشته‌اند که امنیت عمومی یک تولید اجتماعی است که بخش عمده‌ای از آن از طریق احساس مسئولیت و مشارکت جامعه قابل حصول است. بهره‌گیری از توان مردم و استفاده از ظرفیت‌های آنان در توسعه امنیت داخلی همواره مورد تأکید بوده است. در این راستا، نیروی انتظامی با ایجاد پلیس افتخاری اقدام به اجرایی‌کردن مشارکت مردمی در حوزه امنیت کرده است. با توجه به بررسی‌های به عمل آمده، اجرای طرح پلیس افتخاری در فرماندهی انتظامی شهر زاهدان با رضایت‌مندی بالایی همراه بوده و این مسئله را در پیشبرد اهداف سازمان و مأموریت‌های محوله‌ای انتظامی تأثیرگذار تلقی شده و استمرار آن موجب ارتقای سطح نظم و امنیت خواهد بود. فخرایی و مرزی (۱۳۹۶) در مطالعه‌ای با عنوان «بررسی رابطه مشارکت شهروندان و فاکتورهای اصلی مدیریت شهری (مطالعه موردی: شهر تهران)» با هدف سنجش میزان مشارکت شهروندان در مدیریت شهری تهران براساس الگوی حکمرانی خوب شهری به این نتیجه رسیده‌اند که از بعد ذهنی، تمایل شهروندان به مشارکت در مدیریت شهری بالا است و بستر بسیار مناسبی برای مشارکت در شهر مورد مطالعه وجود دارد و بین معیارهای حکمرانی و مشارکت شهروندان در مدیریت شهری ارتباط معناداری وجود دارد. مشارکت شهروندی بیشترین تاثیر و رابطه را با آگاهی شهروندی داشته و سپس با فاصله معناداری، تأثیری محسوس بر شفافیت و پاسخ‌گویی و اعتماد اجتماعی دارد.

نظریه‌ها و دیدگاه‌های علمی

نظریه سرمایه اجتماعی: سرمایه اجتماعی به‌عنوان یکی از متعلقات جوامع و ملت‌ها و افراد، هم‌زمان، هم علت و هم معلول است. سرمایه اجتماعی به نتایج مثبتی هم‌چون توسعه اقتصادی و کاهش جرم و جنایت می‌انجامد. به‌نظر استیگلیتز، سرمایه اجتماعی به لحاظ ماهوی دارای چهار بعد است: ۱- سرمایه اجتماعی نوعی دانش تلویحی است. آن جزئی از چسب اجتماعی است که موجب همبستگی اجتماعی می‌شود. هم‌چنین، مجموعه‌هایی از قابلیت‌ها و توانایی‌های شناختی است. برای مثال، سواد رایانه‌ای، بخشی از سرمایه اجتماعی است که برای دارنده آن نوعی سرمایه است؛ ۲- سرمایه اجتماعی، مجموعه‌هایی از شبکه‌ها است که خود را در قالب گروه‌های اجتماعی نشان می‌دهد؛ ۳- سرمایه اجتماعی، انباشتی از وجهه و شهرت، هم‌چنین شیوه‌ای برای تنظیم این وجهه و شهرت است. افراد برای کسب وجهه، سرمایه‌گذاری می‌کنند؛ ۴- سرمایه اجتماعی، سرمایه سازمانی است که به واسطه آن، مدیران شیوه‌های اعمال مدیریت خود را بسط می‌دهند. (غفاری، ۱۳۹۰)

نظریه علمی امور پلیسی شخص ثالث: نظریه علمی امور پلیسی شخص ثالث بر برنامه‌های جلب مشارکت مردم در انجام امور پلیسی تأکید دارد که این نکته در واقع وجه اشتراک این رهیافت به رهیافت امور پلیسی جامعه‌محور است، با این تفاوت که در رهیافت پلیس جامعه محور بر جلب مشارکت همه اقشار جامعه استوار است؛ درحالی‌که امور پلیسی شخص ثالث به این معنی است که پلیس تلاش می‌کند تا به واسطه ترغیب یا الزام بخشی از مسئولیت ممانعت و یا کاهش جرم را به سازمان‌ها و یا اشخاصی که مجرم نیستند مانند دفاتر مشاور املاک، مالکان اماکن، خانواده‌ها و مدیران کسب‌وکار محول کند (برگر و میزرول، ۱۹۹۸). در امور پلیسی شخص ثالث، پلیس در مکان‌هایی که سابق بر این ابزارهای نظارت و مهار جرائم موجود نبود و یا غیرکارآمد بودند، ایستگاه‌های مراقبت تشکیل می‌دهد یا ایستگاه‌های موجود را ارتقا می‌بخشد و گاهی

اوقات هم پلیس طی جلساتی با اعضای جامعه و خانواده‌ها در خصوص کاهش جرائم به رایزنی می‌پردازد.

دو هدف برای عملکرد نظریه امور پلیسی شخص ثالث متصور است: مهار یا جلوگیری از جرائم؛ در جلوگیری از جرائم، پلیس تلاش می‌کند تا جرائم را پیش‌بینی کند و احتمال تشدید شرایط زمینه آن را کاهش دهد؛ عملکرد پلیسی شخص ثالث با هدف جلوگیری از جرائم به مهار آن دسته از عوامل تأثیرگذار جرم‌شناختی می‌پردازد که ممکن است منجر به ارتکاب جرم در آینده شوند. از سوی دیگر عملکرد پلیسی شخص ثالث با هدف مهار جرائم جاری صراحتاً قصد ایجاد تغییر در رفتار افرادی را دارد که پلیس معتقد است بر مسائل جرم تأثیرگذارند.

دیدگاه اعتماد اجتماعی: از اعتماد به مثابه شاخصی برای بیان اجتماعی در معنای ارزش‌های جمعی شبکه‌های اجتماعی و اخلاق فرهنگی که بنیاد و ثبات اقتصادی را تشکیل می‌دهند، استفاده می‌کند. اعتماد در متن کنش‌های انسان نمود پیدا می‌کند، به خصوص در آن دسته از کنش‌ها که در جهت‌گیری معطوف به آینده دارند و آن نوعی رابطه کیفی است که به تعبیر کلمن، قدرت عمل‌کردن را تسهیل می‌کند (کلمن، ۱۳۷۷: ۲۹۷). اعتماد تسهیل‌کننده مبادلات در فضای اجتماعی است که هزینه مذاکرات و مبادلات اجتماعی را به حداقل می‌رساند و برای حل مسائل مربوط به نظم اجتماعی نقش تعیین‌کننده‌ای دارد و عنصر پیش‌قراردادی حیات اجتماعی است. (ازکیاری و غفاری، ۱۳۸۰: ۸۰)

پلیس جامعه محور: در سال ۱۸۲۹ رابرت پیل، بنیان‌گذار پلیس جدید لندن اصول نه‌گانه‌ای را مطرح کرد که پس از گذشت سالیان سال به نظر می‌رسد اندیشه پلیس اجتماعی (جامعه محور) از آن بهره‌بردار شده است. در این اصول مهم پلیسی، به مواردی نظیر تلاش برای پیش‌گیری و کاهش برخوردهای قهرآمیز، ایجاد میل و انگیزه در مردم برای پذیرش عملکرد پلیس، افزایش اعتماد عمومی، حفظ مهم‌ترین اقدام‌های پلیس جامعه محور محسوب می‌شود. (بیات، ۱۳۹۴)

رشد روزافزون جرائم، تبهکاری‌ها و آشوب‌های دهه ۱۹۷۰ بدین سو در کشورهای توسعه‌یافته و صنعتی جهان (به‌ویژه انگلستان، فرانسه و آمریکا)، زمینه‌ساز پیدایی رویکردی جدید با عنوان «پلیس اجتماع‌محور» در سازمان پلیس شد که اساساً بر تعامل و مشارکت اجتماعی پلیس با مردم و گروه‌های مختلف اجتماعی برای پیشگیری از جرائم و برقراری امنیت اجتماعی تأکید داشت (بیلی، ۱۳۷۹؛ ترابی و گودرزی، ۱۳۸۲: ۱۱۴؛ هس و میلر، ۱۳۸۲ و شاکری، ۱۳۸۱). جلب مشارکت آحاد جامعه در تأمین نظم و امنیت، توجه به اطلاع‌رسانی و آموزش همگانی به‌عنوان ابزارهای مؤثر در توسعه مشارکت، افزایش ارتباطات اجتماعی با مردم به جای تأکید بر حفظ نظم مقتدرانه و توانمندسازی آحاد جامعه در برابر آسیب‌ها و ناهنجاری‌های اجتماعی از طریق به‌کارگیری نیروهای اجتماعی از جمله مؤلفه‌های این پلیس بوده است. به نظر فریدمن (۱۹۹۰)، پلیس جامعه محور راهبرد و خط‌مشی با هدف دستیابی به کنترل مؤثر جرائم، کاهش ترس از جنایت، توسعه کیفیت زندگی، گسترش خدمات پلیس و مشروعیت کار پلیس از طریق تکیه به جامعه برای حل مشکلات است. برای این‌که پلیس بتواند تماس خوبی با جامعه داشته باشد، باید از نظام باز و شفافی برخوردار باشد و به بهترین شیوه به نیازهای مردم پاسخ داده شود. در استخدام نیز باید به سطوح تحصیلی بالاتر توجه شود تا در میان آنها، مأمورانی مردم‌دار و خدمت‌گذار و اهل مامشات با مردم انتخاب شوند؛ جامعه‌ای که درصدد تغییر شرایط جرم‌خیز است، مستلزم مسئولیت‌پذیری بیشتر پلیس، سهمیم و فعال‌تر شدن بیش‌تر جامعه در فرآیند تصمیم‌گیری و توجه بیشتر به حقوق و آزادی‌های مردم است. (تریانوویچ و باکوروکس، ۱۳۸۳: ۲۹)

به نظر ویلیامسون، پلیس جامعه‌محور نوعی راهبرد است و آن را دارای سه مؤلفه اصلی: مشارکت شهروندان، حل مشکل و تمرکززدایی می‌داند که قابل جداسدن از یکدیگر نیستند، ولی بر این امر اذعان دارد که نوع اجرای این مؤلفه مکان به مکان فرق می‌کند (ویلیامسون، ۱۳۹۳: ۱۰۴-۹۴). میس و اورتمایر در تعریف پلیس جامعه‌محور

معتقدند از دو کلمه پلیس و جامعه تشکیل شده است و در محیط پلیس جامعه محور، نقش جامعه بسیار قدرتمند بوده و تعامل اجتماعی برای موفقیت، حیاتی است. در محیط یادشده شهروندان دو نقش مهم ایفا می‌کنند. آنها از یک طرف مشتری و خریدار و بهره‌بردار خدمات پلیس هستند و در مواردی نیز همکار پلیس محسوب می‌شوند (میس و اورتمایر، ۱۳۸۵: ۴۱۲). اسکوگان (۱۹۹۰) نیز می‌گوید که تعریف عملیاتی پلیس جامعه‌محور عبارت‌است از: برقراری نظم، پیشگیری از جرم، حل مشکل، درگیری اجتماعی و مشارکت. (برینانت، ۲۰۰۷: ۶)

از اولین روزهای ظهور پلیس جامعه‌محور تاکنون، این مفهوم در قالب دو عنصر اصلی یعنی مشارکت مردمی و حل مشکل تعریف شده است (میس و اورتمایر، ۱۳۸۵: ۴۶۵). اصول کلی و راهبرد پلیس جامعه محور به هیچ وجه معتقد نیست که افراد پلیس باید به مددکاران اجتماعی تبدیل شوند، بلکه برعکس معتقد است آنانی که قوانین کیفری را نقض می‌کنند باید به مجازات برسند. تعریف پلیس جامعه محور همان چیزی است که مردم و پلیس یک منطقه خاص به‌دنبال آن هستند. پلیس جامعه محور، جوهره امور پلیس است (میس و اورتمایر، ۱۳۸۵: ۴۰۶-۴۰۷). جوهره و عصاره امور پلیس جامعه محور ارتباط بین عموم مردم و سازمان پلیس (به‌عنوان نمایندگان مردم) است که موجب ارتقای رفاه جامعه می‌شود (میس و اورتمایر، ۱۳۸۵؛ به نقل از تورمن، زائو و گیاکومازی، ۲۰۰۱). پلیس جامعه محور چیزی به مراتب فراتر از چنین نیروی پلیس در خیابان‌ها، اعزام گشت پیاده یا گشت با دوچرخه است. پلیس جامعه محور یک مکتب جامعه فکری، روش مدیریتی و راهبرد سازمانی است که همه عوامل پلیس را در بر می‌گیرد و شیوه‌های مؤثر حل مشکل و مشارکت پلیس و جامعه را ارتقا می‌بخشد. پلیس جامعه محور، شیوه‌های جدید به‌کارگیری پلیس، تجدید حیات جامعه، حل مشکل، گرایش خدمت‌گزاری به مردم و کسب مشروعیت پلیس از طریق جلب اعتماد عمومی را دارا است (میس و اورتمایر، ۱۳۸۵: ۴۷۱؛ به نقل از مرکز تحقیقات روسای پلیس، ۱۹۹۶). رویکرد پلیس جامعه محور یک فلسفه است. این رویکرد مشارکت

ضابطان قانون و جامعه را در شناسایی مشکلات و ریشه‌یابی آنان و پیدا کردن راه‌حل‌هایی که مشکل را به‌طور دائم از بین برده یا کاهش می‌دهد، برمی‌انگیزد. (ترویانوویچ و باکوروکس، ۱۳۸۳: ۳)

مهم‌ترین ویژگی پلیس جامعه محور، نگاه جدید به مردم به عنوان فرصت، خلاقیت و نیروی مؤثر جهت بازیافت ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی و تأمین امنیت معطوف به محله‌ها و نواحی با مشارکت مردم است. با عنایت به این ویژگی‌ها، جایگاه مشارکت به عنوان رکن اساسی مأموریت‌های پلیس در این استراتژی قابل توجه است و لازم است از ظرفیت مشارکت عمومی در امر توانمندسازی آحاد جامعه در برابر آسیب‌ها و ناهنجاری‌های اجتماعی و پیشگیری اجتماعی از جرم استفاده شود. ایده پلیس جامعه‌محور در واقع اولویت پلیس است که باید در ارتباط با عموم مردم تنظیم شود و مردم باید در پرداختن به مشکلات جامعه و کمک به حل این مشکلات مشارکت کنند. این به معنای ترک کردن چشم و گوش بودن پلیس در برنامه مراقبت همسایگی نیست. این پدیده بیشتر پیشنهاد می‌کند که پلیس برای آن‌چه که سعی در انجام آن دارد و اهدافی که قصد نیل به آنها را دارد، باید بیشتر با مردم در ارتباط باشد. ایمنی عمومی یک محصول به دست آمده از همکاری متقابل است و پلیس نیز در قبال تنوع‌های موجود در جامعه حساس‌تر عمل می‌کند.

در ایران، پس از پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی در سال ۱۳۵۷ به مدت ۲ دهه، تلاش‌های گسترده‌ای برای تغییر ساختار و سازمان‌دهی مجدد پلیس براساس نظم و انطباق مأموریت‌های پلیس با اهداف حفظ نظم و تأمین منافع دولت و عامه مردم به عمل آمد و در نهایت استراتژی و راهبرد متخذه با عنوان جامعه محوری از سال ۱۳۷۷ رسماً در دستور کار پلیس قرار گرفت. اساس کار پلیس جامعه محور، بهره‌گیری از توان، استعداد بالقوه مردم در راستای تحقق حفظ نظم، انضباط، ایجاد آرامش و آسایش برای توده جامعه است. برابر قانون استخدامی ناجا مصوب سال ۱۳۸۲ در بخش دوم از فصل دوم، تبصره ۳، ماده ۲۳، اجازه به‌کارگیری از توان جلب و مشارکت مردمی در تحکیم و

توسعه نظم و انضباط اجتماعی با رعایت اصول و قواعدی به ناجا داده شده است تا این افراد پس از احراز صلاحیت، انتخاب، جذب و پس از آموزش‌های لازم ساماندهی و با عناوینی چون پلیس محلی، مرزیار، پلیس افتخاری و غیره به‌کارگیری شوند.

پلیس افتخاری: پلیس واژه‌ای فرانسوی است که در لغت به معنای مجموعه‌ای از افراد است که با استفاده از اختیارات قانونی خود، در جهت ایجاد نظم و آرامش در شهر، کشور و جامعه تلاش می‌کنند (عمید، ۱۳۸۹: ۴۰۸). پلیس افتخاری به کلیه افرادی اطلاق می‌شود که به‌صورت داوطلبانه و با رعایت همه جوانب و در مقاطع زمانی خاص با ناجا همکاری می‌کنند. براساس دستورالعمل پلیس افتخاری، افراد مشارکت‌جو به دو سطح تقسیم شده‌اند؛ در سطح یک از نیروهای مشارکت‌جو در فعالیت‌هایی که انجام آنها مستلزم ضابطیت هستند بهره‌برداری به عمل می‌آید و در سطح دوم از نیروهای مشارکت‌جو در فعالیت‌هایی بهره‌برداری به عمل می‌آید که انجام آنها مستلزم ضابطیت نیست (دستورالعمل ناجا به شماره ۲۰/۱۳۹۲/۴/۱۰/۲۱ به تاریخ ۲۹/۰۸/۱۳۹۲). در واقع، پلیس افتخاری از میان توده مردم برخاسته است و به منطقه و محله خود اشرافیت بیشتری دارد. به‌همین دلیل، نقش آن در کنترل و بازدارندگی از جرم مؤثر است. در تحقیق حاضر، پلیس افتخاری به افرادی اطلاق می‌شود که به‌صورت داوطلبانه براساس دستورالعمل به‌کارگیری پلیس افتخاری صادره از ناجا و برابر ضوابط و مقررات جاری در سطح حوزه استحضاطی فرماندهی انتظامی ویژه غرب تهران جذب شده و بعد از آموزش در واحدهای انتظامی این فرماندهی به‌منظور بهبود وضعیت ترافیکی و شدآمد شهری به‌کارگیری شده‌اند. براساس نوع مأموریت و شرح وظایف نیروی انتظامی می‌توان نقش‌های متعددی برای اعضای پلیس افتخاری تعیین کرد.

مشارکت: واژه مشارکت از حیث لغوی به‌معنای درگیری و تجمع برای منظور خاص است (اکبری، ۱۳۸۳: ۲۷). مشارکت در فرهنگ معین به معنای شرکت دادن، انباری کردن (معین، ۱۳۷۷: ۴۱۲۷) و همین‌طور به معنای تعیین سود یا زیان دو تا چند تن که با سرمایه‌های معین در زمان‌های مشخص به بازرگانی پرداخته‌اند، آمده است. دهخدا

نیز در لغت‌نامه خود این مفهوم را مأخوذ از تازی و به معنی شراکت، انبازی کردن، حصه داری، همکاری داشتن و بهره‌برداری می‌داند (دهخدا، ۱۳۳۰: ۴۶؛ به نقل از اکبری، ۱۳۸۳: ۲۷). هیرست معتقد است انجمن‌های داوطلبانه می‌توانند فرصت‌های لازم را برای مشارکت اجتماعی، مشارکت دموکراتیک در سطح محلی و مشارکت در سطح جامعه فراهم کنند. آنها برای بقای حوزه عمومی ضروری هستند و از نظر ارائه خدمات می‌توانند برنامه‌هایی رفاهی را عرضه کنند که نسبت به نیازهای افراد محلی حساس هستند. سیاست‌مداران و دانشگاهیان اغلب در این دید مثبت از بخش داوطلبانه و شهروندی فعال با یکدیگر سهیم‌اند. انجمن‌های داوطلبانه این پتانسیل را دارند که با تأمین رفاه عمومی و ابزارهای اساسی حکمرانی دموکراتیک، نیروی اصلی سازمان‌دهنده در جامعه باشند. در واقع، اگر حکومت حقیقتاً بخشی از مشکل محسوب می‌شود، بنابراین، پیشنهاد هیرست به این دلیل که هدف عمده‌ی آن کاهش میزان و دامنه امور تحت مدیریت دولت است، باید از جذابیت برخوردار باشد. قدرت تصمیم‌گیری باید از طریق فرآیند واگذاری وظایف، قدرت و بودجه‌بندی دولت به شبکه‌ای از انجمن‌های داوطلبانه کسب شود. چنین نظامی از فرایندی حمایت می‌کند که در آن انتخاب شهروند با رفاه عمومی ادغام می‌شود و چون انجمن‌های داوطلبانه ظرفیت برای ایجاد سطح بالایی از دموکراسی ارتباطی را دارا هستند، این ساختار سیاسی واگذار شده، شکل‌گیری فضای گفت‌وگو، مشارکت و همکاری در مقیاسی گسترده را امکان‌پذیر می‌سازد (رفیعی، ۱۳۸۷: ۷۶). «محمدعلی طوسی» از قول «کیت دیویس» می‌نویسد: «مشارکت عبارت‌است از: درگیری ذهنی و عاطفی اشخاص در موقعیت‌های گوناگون، به گونه‌ای که آنان را بر می‌انگیزد تا برای دستیابی به هدف‌های گروهی دیگران را یاری دهند و در مسئولیت کار شریک شوند» (طوسی، ۱۳۷۲: ۴۳؛ به نقل از بیات، ۱۳۹۴). مشارکت اجتماعی نیز به معنی پذیرش یک دورنمای اداره امور پلیس است که تأکیدهایی را روی استانداردهای اعمال قانون ارائه می‌کند. هم‌اکنون بخش وسیعی از پلیس در سطح بین‌الملل دریافته است که از آنها انتظار می‌رود تلاش‌های محله را

هدایت کنند، از آنها می‌خواهند که مسئولیت بسیج کردن افراد و سازمان‌ها را برای پیشگیری از جرائم به عهده بگیرند و لازم است از طریق ساختارهای سازمانی جدید و آموزش به مأموران پلیس، تمام این فعالیت‌ها حمایت شوند. هدف پلیس جامعه‌محور این است که در میان ساکنان محله اعتماد ایجاد کند و اطمینان حاصل کند که افرادی که مالیات می‌دهند از پلیس حمایت می‌کنند. یکی از نتایج مهم مشارکت شهروندان این است که به‌کارگیری رویکرد پلیس جامعه‌محور فقط موجب گسترش اختیارات پلیس می‌شود. (دفتر مساعدت‌های قضایی^۱، ۱۹۹۴: ۳۴)

کنترل ترافیک (شدآمد) شهری: مفهوم ترافیک در لغت حاوی معنی جابه‌جایی، رفت‌وآمد، حمل‌ونقل مسافر، وسایل نقلیه و رهگذران پیاده است (نوری، ۱۳۶۶؛ به نقل از دوران، حبیب‌زاده و عبدالرحمانی، ۱۳۹۱). در تعریف فنی، ترافیک عبارت‌است‌از: پدیده‌ای که ناشی از جابه‌جایی انسان، حیوان، کالا، با هر شیوه و با هر وسیله‌ای از نقطه‌ای به نقطه دیگر (بهروزی، ۱۳۸۱: ۶۲۳) یا جابه‌جایی ایمن، به‌صرفه، سریع و راحت کالا و مسافر توسط وسایل نقلیه در راه‌ها و مسیرها با در نظر گرفتن قواعد و مقررات ترافیکی و رهگذران پیاده و حیوانات (رضایی، ۱۳۶۹؛ حسام‌پور، ۱۳۷۹). ترافیک در معنای خرد آن عبارت‌است‌از: مجموع روابط و کنش‌های متقابل (دائم و موقتی) است که خارج از محل سکونت میان کنش‌گران اجتماعی وجود دارد (سلطانی، ۱۳۶۶؛ به نقل از دوران، حبیب‌زاده و عبدالرحمانی، ۱۳۹۱). در تحقیق حاضر، منظور از کنترل ترافیک و شدآمد شهری، همکاری هر یک از اعضای پلیس افتخاری در سطح حوزه انتظامی غرب تهران با ابزارهای کنترلی و اجتماعی در برقراری نظم و جابه‌جائی (شدآمد) شهری است.

موقعیت جغرافیایی منطقه مورد مطالعه: فرماندهی انتظامی ویژه غرب استان تهران مسئولیت و مأموریت برقراری و حفظ نظم و امنیت در منطقه غرب استان تهران را بر

۱. Bureau of Justice Assistance

عاهده دارد که شش شهرستان اسلامشهر، بهارستان، رباط کریم، شهریار، شهر قدس و ملارد را دربر می گیرد.

شکل ۲-۲: موقعیت جغرافیایی شهرستان‌های منطقه غرب استان تهران

وضعیت پلیس افتخاری در فرماندهی انتظامی ویژه غرب تهران: هم‌زمان با ابلاغ دستورالعمل جذب، به‌کارگیری و سازماندهی پلیس افتخاری، فرماندهی انتظامی ویژه غرب تهران به‌منظور استفاده از توان و استعداد بالقوه مردمی و بالفعل کردن آن در سطح حوزه استحفاظی، اقدام به بومی‌سازی این دستورالعمل کرده و در تاریخ ۹۵/۰۵/۰۳، نسخه بومی‌سازی شده به یگان‌های انتظامی سطح استان ابلاغ شد. در مدت زمان نسبتاً کوتاهی که از جذب، آموزش و به‌کارگیری این نیروی مردمی سپری شده است، مجموعه انتظامی ویژه غرب تهران از توان و استعداد پلیس افتخاری در امور انتظامی به‌صورت مقطعی و روزانه بهره برده است.

جدول ۱- وضعیت جذب پلیس افتخاری در انتظامی ویژه غرب تهران

ردیف	شهرستان	سه‌میه تعیین شده	پرونده‌های تشکیل شده	پرونده‌های ارسال شده به استان (جذب قطعی*)	پرونده‌های منفی شده	درصد تحقق سهمیه جذب	پرونده‌های در دست اقدام
۱	اسلامشهر	۲۰۰	۱۹۲	۱۴۰	۱۴	۷۰	۸۴
۲	رباط کریم	۱۵۰	۱۸۲	۱۵۰	۱۰	۱۰۰	۴۹
۳	شهریار	۲۰۰	۱۹۵	۱۰۸	۱۸	۵۴	۵۶
۴	ملارد	۱۵۰	۱۹۳	۹۷	۳	۶۵	۹۳
۵	قدس	۱۲۰	۱۸۰	۵۳	۲	۴۴	۱۲۵
۶	بهارستان	۱۸۰	۱۰۴	۹۲	۸	۵۱	۲۸
	مجموع	۱۰۰۰	۱۰۴۶	۶۴۰	۵۵	۶۴	۴۳۵

در مجموع، تا بهار ۱۳۹۶ از بین ۱۰۴۶ نفر شناسایی شده، تعداد ۶۴۰ نفر به‌عنوان پلیس افتخاری قطعی در فرماندهی انتظامی غرب استان تهران و شهرستان‌های تابعه استان، در دو سطح یک و دو جذب و سازماندهی شده‌اند که از این تعداد، ۵۹۳ نفر مرد و ۴۷ نفر زن بوده‌اند (دفتر اداره پلیس افتخاری استان، ۱۳۹۶). برابر دستورالعمل جذب، سازماندهی و به‌کارگیری اعضای پلیس افتخاری، باید بعد از شناسایی و جذب پلیس افتخاری و قبل از به‌کارگیری ایشان، آموزش‌های لازم در خصوص وظایف و مأموریت‌های احتمالی محوله به هریک از اعضای پلیس افتخاری صورت پذیرد. فرماندهی انتظامی غرب تهران نیز برای اعضای پلیس افتخاری جذب‌شده، دوره‌های مختلف آموزشی را برنامه‌ریزی و به مرحله اجرا درآورده است که در قالب دوره‌های آموزشی توسط معاونت آموزش استان انجام پذیرفته است.

روش‌شناسی تحقیق

تحقیق حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش اجرا، پیمایشی است. جامعه آماری این تحقیق، شامل کلیه کارکنان فعال در حوزه ترافیکی فرماندهی انتظامی ویژه غرب

استان تهران است که در طول جذب و به‌کارگیری عوامل پلیس افتخاری در سطح استان فعالیت داشته‌اند و تعداد ۲۶۴ نفر به‌عنوان حجم نمونه محاسبه شده است. ابزار تحقیق، پرسش‌نامهٔ محقق‌ساخته بوده که روایی آن با نظر اساتید و نخبگان امر مورد تایید قرار گرفته و پایایی آن با محاسبهٔ ضریب آلفای کرونباخ به مقدار ۰/۸۳ محاسبه شد که نشان از اعتبار بسیار بالای این پرسش‌نامه است. روش نمونه‌گیری نیز تصادفی طبقه‌ای بوده که به نسبت درصد فعالیت عوامل پلیس افتخاری به تفکیک شهرستان‌های تابعه بین کارکنان شاغل در فرماندهی انتظامی ویژهٔ غرب تهران توزیع شده است. تجزیه و تحلیل داده‌های به دست آمده با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS و از طریق آزمون تی تک نمونه‌ای و آزمون آنوا (تحلیل واریانس) انجام شده است.

یافته‌های تحقیق

الف) یافته‌های توصیفی: در این بخش با توجه به نتایج حاصل از تکمیل پرسش‌نامه‌های تنظیمی، به توصیف مشخصات فردی پاسخ‌گویان و نمونهٔ آماری (کارکنان انتظامی استان) و توزیع فراوانی ویژگی‌ها و اطلاعات فردی ایشان خواهیم پرداخت.

جدول ۱ - توصیف مشخصات فردی پاسخ‌گویان و نمونهٔ آماری (کارکنان انتظامی استان)

گروه‌ها	فراوانی	درصد فراوانی
اسلامشهر	۵۷	۲۲.۱
رباط‌کریم	۶۰	۲۳.۳
شهریار	۴۳	۱۶.۷
ملارد	۴۱	۱۵.۹
قدس	۲۰	۷.۸
بهارستان	۳۷	۱۴.۳
درجه‌دار	۵۰	۱۹.۴
افسر جزء	۱۷۴	۶۷.۴
سرتیپی و افسر ارشد	۲۷	۱۰.۵
کارمند	۷	۲.۷

گویه ها	فراوانی	درصد فراوانی
سنوات خدمتی	۱ تا ۱۰ سال	۲۹.۵
	۱۰ تا ۲۰ سال	۴۸.۴
	۲۰ تا ۳۰ سال	۲۰.۹
	۳۰ سال به بالا	۱.۲
جایگاه خدمتی	درجه‌داری	۱۴.۱
	افسر جزء	۶۷.۵
	افسر ارشدی	۱۷.۶
	سرتیپی	۰.۸
سابقه کار با پلیس افتخاری	کمتر از ۱ سال	۲۶.۳
	۱ تا ۲ سال	۳۶.۹
	۲ تا ۳ سال	۲۲
	بیش از ۳ سال	۱۴.۹
تحصیلات	زیر دیپلم	۰.۸
	دیپلم	۳۱.۴
	فوق دیپلم	۲۷.۵
	لیسانس	۳۴.۹
فوق لیسانس و دکتری	۱۴	۵.۴

همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، از کلیه پاسخ‌گویان (۲۵۸ نفر)، ۲۲/۱ درصد مربوط به کارکنان کوپ انتظامی اسلام‌شهر، ۲۳/۳ درصد رباط کریم، ۱۶/۷ درصد شهریار، ۱۵/۹ درصد ملارد، ۷/۸ درصد ملارد و ۱۴/۳ درصد مربوط به کوپ انتظامی بهارستان بوده است که از این تعداد، ۱۹/۴ درصد درجه‌دار، ۶۷/۴ درصد افسر جزء، ۱۰/۵ درصد با درجه سرتیپی و افسر ارشد و ۲/۷ درصد کارمند، همچنین ۲۹/۵ درصد دارای سابقه خدمتی ۱ تا ۱۰ سال، ۴۸/۴ درصد ۱۰ تا ۲۰ سال، ۲۰/۹ درصد ۲۰ تا ۳۰ سال و ۱/۲ درصد بالای ۳۰ سال سابقه خدمتی داشته‌اند. از کلیه پاسخ‌گویان (۲۵۸ نفر)، ۱۴/۱ درصد با جایگاه درجه‌داری، ۶۷/۵ درصد با جایگاه افسر جزئی، ۱۷/۶ درصد با جایگاه افسر ارشدی و ۰/۸ درصد با جایگاه سرتیپی که از این تعداد، ۲۶/۳ درصد کمتر از یک

سال، ۳۶/۹ درصد بین ۱ تا ۲ سال، ۲۲ درصد بین ۲ تا ۳ سال و ۱۴/۹ درصد بیش از ۳ سال سابقه کار با پلیس افتخاری را داشته‌اند.

جدول ۲- ارزیابی عملکرد پلیس افتخاری در کنترل ترافیک و شدآمد شهری

وارپانس	میانگین ن.	درصد فراوانی معتبر				گوبه ها	
		عالی	خوب	متوسط	خیلی ضعیف		
۱/۱۵۲	۲/۵۴۲۶	۳/۱	۱۵/۵	۳۴/۱	۲۷/۱	۲۰/۲	حضور فیزیکی در نقاط پرتراфик شهری
۱/۰۳۵	۲/۴۹۶۱	۲/۳	۱۲/۹	۳۵/۹	۲۹/۷	۱۹/۱	استفاده از ابزارهای کنترلی ترافیک
۰/۹۵۱	۲/۴۲۱۹	۲/۷	۹/۸	۳۱/۶	۳۸/۷	۱۷/۲	کنترل غیررسمی و اجتماعی ترافیک (ارشاد و آموزش)
۱/۲۹۲	۲/۲/۳۶	۵/۴	۸/۹	۳۰/۲	۲۷/۹	۲۷/۵	کنترل رسمی و قانونی (اعمال جریمه)
۱/۰۱۶	۲/۴۷۸۶	۳/۱	۱۰/۱	۳۷/۰	۳۱/۱	۱۸/۷	شناسایی رانندگان و خودروهای متخلف
۱/۳۱۸	۲/۳۴۸۸	۵/۴	۹/۳	۲۸/۷	۲۷	۲۸/۷	شناسایی مناطق حادثه‌ساز رانندگی
۰/۷۴۳	۲/۵۰۹۹	۱/۷	۱۴/۵	۴۸/۷	۲۶/۱	۹	کنترل ترافیک و شدآمد شهری

جدول عملکرد پلیس افتخاری در کنترل ترافیک و شدآمد شهری را در فرماندهی انتظامی ویژه غرب تهران نشان می‌دهد. بررسی شاخص‌های عملکرد پلیس افتخاری در کنترل ترافیک و شدآمد شهری نشان می‌دهد که میانگین همه شاخص‌ها پایین‌تر از میانگین متوسط (۳) قرار دارند. همان‌طور که مشاهده می‌شود شاخص‌های «حضور فیزیکی در نقاط پرتراфик شهری»، «استفاده از ابزارهای کنترلی ترافیک» و «شناسایی رانندگان و خودروهای متخلف» به ترتیب با میانگین ۲/۵۴، ۴۹/۲ و ۲/۴۷ در رتبه‌های

اول تا سوم قرار دارند. بررسی میانگین کلی و واریانس مربوط به عملکرد پلیس افتخاری در کنترل ترافیک و شدآمد شهری نیز نشان می‌دهد این متغیر در مجموع با میانگین کلی ۲/۵ و واریانس ۰/۷۴۳ در حد متوسط به پایین ارزیابی می‌شود.

ب) یافته‌های استنباطی

آزمون تی تک نمونه: آزمون تی تک نمونه‌ای جهت تعیین این‌که آیا میانگین مشاهده شده در نمونه که به صورت تصادفی از جامعه انتخاب شده است، مقداری برابر با میانگین مفروض جامعه دارد یا خیر، به کار می‌رود.

جدول ۳- آماره‌های یک نمونه‌ای (کنترل ترافیک و شدآمد شهری)

آماره‌ها	تعداد	میانگین	انحراف معیار
کنترل ترافیک و شدآمد شهری	۲۵۳	۲/۵۰۹۹	۰/۸۶۱۹۵

جدول ۴- آزمون تی تک نمونه‌ای - میانگین متغیر کنترل ترافیک و شدآمد شهری

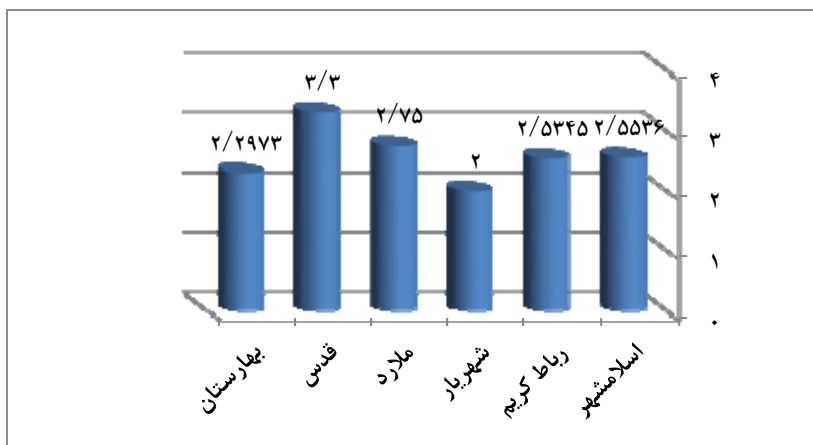
آزمون تی تک نمونه	مقدار آماره تی	درجه آزادی	سطح معناداری	میانگین اختلاف		فاصله اطمینان ۹۵٪ اختلاف
				حد اقل	حداکثر	
کنترل ترافیک و شدآمد شهری	۲۴/۳۱۶	۲۵۲	۰/۰۰۰	۲/۵۰۹۸۸	۲/۴۰۳۲	۲/۶۱۶۶

براساس جداول شماره ۳ و ۴، مقدار تی به دست آمده برابر با ۴۶/۳۱۶ است و از آن جا که این مقدار در سطح اطمینان بیش از ۹۹ درصد ($\text{Sig} = ۰/۰۰۰$) پذیرفته شده، آزمون تی مورد تأیید است. میانگین پاسخ‌های ارائه شده توسط نمونه آماری در مورد شاخص‌های ارزیابی کنترل ترافیک و شدآمد شهری توسط پلیس افتخاری فرماندهی انتظامی ویژه غرب تهران براساس طیف لیکرت، ۲/۵۰ از ۵ است و چنان‌چه این میانگین به جامعه تعمیم داده شود، میانگین پاسخ‌ها در دامنه ۲/۴۰ تا ۲/۶۱ قرار می‌گیرد. از آن جا که حد بالای این دامنه کمتر از ۳ است، می‌توان استدلال کرد که عملکرد اجرایی پلیس افتخاری در کنترل ترافیک و شدآمد شهری از نظر جامعه آماری (کارکنان کوپ) در حد متوسط به پایین مورد تأیید است.

تحلیل واریانس (آزمون آنوا^۱): در این بخش، به بررسی و مقایسه میانگین شیوه‌های مشارکت و عملکرد اجرایی پلیس افتخاری در کنترل ترافیک و شدوآمد شهری در هر یک از فرماندهی انتظامی شهرستان‌های غرب تهران پرداخته می‌شود.

جدول ۵- آماره‌های توصیفی کنترل ترافیک و شدآمد شهری

شهرستان	تعداد	میانگین	انحراف معیار
اسلامشهر	۵۶	۲/۵۵۳۶	۲/۶۳۰۱۴
رباط کریم	۵۸	۲/۵۳۴۵	۰/۸۲۱۱۱
شهریار	۴۲	۲/۰۰۰۰	۰/۷۳۲۵۲
ملارد	۴۰	۲/۷۵۰۰	۲/۹۵۴۰۷
قدس	۲۰	۳/۳۰۰۰	۰/۶۵۶۹۵
بهارستان	۳۷	۲/۲۹۷۳	۰/۹۶۷۹۶
جمع کل	۲۵۳	۲/۵۰۹۹	۰/۸۶۱۹۵

نمودار ۱- آماره‌های توصیفی کنترل ترافیک و شدآمد شهری

۱. آزمون ANOVA یا تحلیل واریانس یک طرفه برای آزمون مقایسه میانگین یک متغیر کمی در بین بیش از دو گروه مستقل استفاده می‌شود.

جدول ۶- آنالیز واریانس (ANOVA) متغیر ترافیک و شدآمد شهری

سطح معناداری (Sig)	آماره F	مجدور میانگین	درجه آزادی	مجموع مجدور	کنترل ترافیک و شدآمد شهری
۰/۰۰۰	۸/۵۱۴	۵/۵۰۵	۵	۲۷/۵۲۵	بین گروه ها
		۰/۶۴۷	۲۴۷	۱۵۹/۷۰۰	داخل گروه ها
			۲۵۲	۱۸۷/۲۲۵	جمع کل

براساس جداول شماره ۵ و ۶، از آنجا که سطح معناداری آنالیز واریانس کمتر از مقدار خطا ($\text{Sig} = 0.000 < 0.05$) است، چنین استنباط می‌شود که میانگین حداقل یک زوج از جوامع با هم اختلاف دارند. به عبارت دیگر، میانگین عملکرد اجرایی پلیس افتخاری حداقل دو شهرستان استان در کنترل ترافیک و شدآمد شهری با هم اختلاف دارند. بررسی میانگین مربوط به هر یک از شهرستان‌های استان نیز نشان می‌دهد که عملکرد اجرایی پلیس افتخاری در کنترل ترافیک و شدآمد شهری در شهرستان‌های قدس، ملارد، اسلام‌شهر، رباط کریم، بهارستان و شهریار به ترتیب با میانگین ۳/۳۰، ۲/۷۵، ۲/۵۵، ۲/۵۳، ۲/۲۹ و ۲/۰۰ در رتبه‌های اول تا ششم قرار دارند. (توضیحات بیشتر در بخش نتیجه‌گیری)

نتیجه‌گیری

موضوع امنیت ترافیکی و مشارکت با پلیس در جامعه شهری از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. امروزه، با افزایش جوامع شهری و درهم تنیده‌تر شدن آنها، شرایط تأمین نیازها و برطرف ساختن آن هم شکلی پیچیده‌تر یافته است. نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران با مسئولیت مهم تأمین نظم و امنیت داخل شهرها تلاش کرده است زمینه‌های حضور جدی در جامعه و مشارکت هرچه بیشتر شهروندان در برقراری نظم و امنیت عمومی به‌ویژه در حوزه نظم ترافیکی و شدآمد شهری را فراهم آورد و برنامه‌ریزی گسترده‌ای برای بهره‌مندی مناسب از ظرفیت‌های جامعه و مشارکت اقصای اجتماعی در پشتیبانی از این مأموریت خطیر خود داشته است. در این راستا، ناجا به‌منظور جلب

مشارکت جدی و سازماندهی شده در امور ترافیک شهری، اقدام به شناسایی، جذب و آموزش برخی از اقشار جامعه در قالب پلیس افتخاری کرده است. در واقع، پلیس افتخاری، ظرفیتی اجتماعی است که تجربه کارکردی خود را در ایران در پلیس راهور در قالب پلیس یار جوان، فرهنگ یار ترافیک، همیار پلیس و بازرسان نامحسوس مردمی داشته است.

بررسی شاخص‌های مربوط به عملکرد مشارکتی پلیس افتخاری در کنترل ترافیک و شدآمد شهری نشان داد که میانگین همه شاخص‌های بررسی شده پایین‌تر از میانگین متوسط قرار داشته و شاخص‌های «حضور فیزیکی در نقاط پرترافیک شهری»، «استفاده از ابزارهای کنترلی ترافیک» و «شناسایی رانندگان و خودروهای متخلف» به ترتیب در رتبه‌های اول تا سوم قرار دارند. در مجموع نیز عملکرد مشارکتی پلیس افتخاری فرماندهی انتظامی ویژه غرب تهران در کنترل ترافیک و شدآمد شهری نیز در حد متوسط به پایین مورد تأیید است. به نظر می‌رسد عملکرد پایین‌تر از حد متوسط عملکرد پلیس افتخاری در حوزه کنترل ترافیک و شدآمد شهری مربوط به عدم اطمینان و عدم تفویض اختیار کامل عوامل پایور راهور به عوامل پلیس افتخاری در امور ترافیک شهری است که باعث کاهش عملکرد مطلوب آنها در امور شدآمد شهری می‌شود. همچنین، این نقطه ضعف می‌تواند مربوط به بومی بودن عوامل پلیس افتخاری در محل به‌کارگیری شده و تمایل پایین در برخورد مستقیم با رانندگان بومی آن منطقه باشد.

بررسی و مقایسه میانگین مربوط به عملکرد مشارکتی پلیس افتخاری در امور ترافیکی و شدآمد شهری در هر یک از شهرستان‌های استان نیز حاکی از اختلاف موجود در شهرستان‌های مختلف است. به طوری که شهرستان قدس با میانگین بالاتر از حد متوسط دارای بالاترین سطح کارکردی پلیس افتخاری در کنترل شدآمد شهری در سطح استان بوده است. اختلاف سطح کارکردی عوامل پلیس افتخاری در شهرستان‌های استان می‌تواند ناشی از تفاوت‌های حوزه شناسایی، جذب، آموزش و حتی نحوه

به‌کارگیری اعضای این پلیس باشد که استفاده از تجارب شهرستان‌های موفق می‌تواند راه‌کار مناسبی در جهت ارتقای سطح این کارکرد باشد.

نتایج بررسی انجام‌شده در این تحقیق نشان داد که مجموعه فرماندهی انتظامی غرب تهران تلاش قابل توجهی در شناسایی و جذب اعضای پلیس افتخاری در سطح استان داشته که قطعی شدن ۶۴ درصدی پرونده‌های تشکیل شده از سهمیه اختصاصی به استان تا پایان بهار ۹۶ مؤید این امر است. ارائه آموزش‌های لازم به اعضای جذب شده قطعی طی ۱۲ دوره آموزشی در قالب کلاس، کارگاه و همایش تا پایان اردیبهشت ۹۶ نیز نشان از توجه جدی این فرماندهی به امر آموزش اعضای پلیس افتخاری قبل از به‌کارگیری اعضا بوده است. اما نتایجی که با بررسی ابعاد ارزیابی عملکرد اجرایی پلیس افتخاری در سطح استان ارائه شد نشان داد که این عملکرد در وضعیت کلی مورد انتظار در حد متوسط به پایین بوده است.

بی‌تردید، حصول نتایج پایین‌تر از حد متوسط در عملکرد اجرایی پلیس افتخاری به عوامل مختلفی برمی‌گردد که بررسی آنها خارج از توان این تحقیق بوده و لازم است در مطالعات بعدی مدنظر قرار گیرد. هرچند گذشت مدت زمان کوتاه از شروع جذب و به‌کارگیری اعضای پلیس افتخاری در انتظامی استان می‌تواند یکی از دلایل قابل توجه این امر باشد. با این وجود سعی می‌شود در بخش پایانی با توجه به نتایج تحقیق، پیشنهاد‌های مناسب و قابل اجرایی ارائه شود که امیدواریم راه‌کارهای نتیجه‌بخشی در جهت ارتقای کمی و کیفی عملکرد اجرایی پلیس افتخاری در سال‌های آتی در سطح استان باشد.

پیشنهادها

* در جهت به‌کارگیری صحیح و هدفمند اعضای پلیس افتخاری در کنترل ترافیک و شدآمد شهری، پیشنهاد می‌شود آموزش‌های لازم در خصوص قوانین و مقررات راهنمایی

و رانندگی به ایشان داده شده و در مرحله اول، از ایشان در کنار کارکنان مجرب در امور ترافیک شهری استفاده شود.

* در جهت استفاده بهینه از عوامل پلیس افتخاری در امور ترافیک شهری، پیشنهاد می‌شود از نیروهای آموزش‌دیده غیر بومی مناطق، محله‌ها و حتی شهرستان‌های استان در امور راهنمایی و رانندگی و حوزه شدامد شهری استفاده و به‌کارگیری صورت پذیرد.

* با توجه به این‌که طرح به‌کارگیری اعضای پلیس افتخاری در امور انتظامی یا شبه انتظامی در مدت زمانی حدود سه ساله اجرا شده است. لذا پیشنهاد می‌شود دستورالعمل مربوطه با توجه به ارزیابی‌های صورت‌گرفته در بخش‌های مختلف مورد بازنگری قرار گرفته و با لحاظ کردن وضعیت جدید جامعه و سازمان ناجا و رعایت ملاحظات سازمانی و حفاظتی لازم تهیه و ابلاغ شود.

* یافته‌ها نشان می‌دهد که عملکرد اجرایی اعضای پلیس افتخاری در برخی شهرستان‌های استان با سایر شهرستان‌ها، تفاوت قابل توجهی دارد. لذا پیشنهاد می‌شود از تجربه شهرستان‌های موفق در به‌کارگیری اعضای پلیس افتخاری در جهت تقویت عملکرد سایر شهرستان‌ها استفاده شود.

* به‌نظر می‌رسد یکی از عوامل مؤثر بر ارتقای عملکرد اجرایی پلیس افتخاری، ارائه آموزش‌های لازم به مدیران و کارکنان واحدهای اجرایی درخصوص نحوه به‌کارگیری اعضای پلیس افتخاری است. لذا پیشنهاد می‌شود در کنار آموزش اعضای پلیس افتخاری، آموزش و توجیه مدیران و کارکنان در خصوص نحوه به‌کارگیری این اعضاء هم در دستور کار قرار گرفته و فرهنگ بهره‌مندی از پلیس افتخاری در سازمان نهادینه شود.

* به‌نظر می‌رسد ارزیابی لازم از عملکرد اجرایی عوامل پلیس افتخاری در مدت زمان به‌کارگیری در یگان‌های اجرایی صورت نگرفته و امتیازات خاصی برای اعضای فعال در نظر گرفته نمی‌شود. لذا پیشنهاد می‌شود با نظارت مستقیم مدیر واحدهای به‌کارگیرنده، ارزیابی دوره‌ای از عملکرد اعضای پلیس افتخاری صورت پذیرد و امتیازات مادی و معنوی شامل حال افراد فعال و موفق شود.

* پیشنهاد می‌شود لباس مصوب با آرم و نشان مصوب پلیس افتخاری تهیه و در اختیار کلیه اعضاء قرار بگیرد. هم‌چنین، افراد مربوط به هر حوزه در لباس مصوب مشخص شده باشد.

* پیشنهاد می‌شود به‌منظور پیشگیری از هرگونه آسیب‌ها و تهدیدهای متصور سازمانی تا حد امکان از وسایل شخصی اعضای پلیس افتخاری به ویژه خودروی شخصی استفاده نشود.

* به‌نظر می‌رسد که برخی از اعضای پلیس افتخاری اهدافی غیر از اهداف عالی سازمان ناجا در همکاری با پلیس دنبال می‌کنند، لذا پیشنهاد می‌شود اعضا با تفکرهای نامطلوب و شوم شناسایی و ضمن برخورد با ایشان، از به‌کارگیری مجدد آنها خودداری شود.

* به‌منظور بهره‌دهی بیشتر و جلب اعتماد اعضای پلیس افتخاری، پیشنهاد می‌شود اعضای فعال و مورد تأیید سازمانی در صورت داشتن شرایط لازم جهت استخدام در ناجا، در اولویت قرار بگیرند.

* در جهت معرفی و آگاهی بخشی عمومی درخصوص پلیس افتخاری و اهداف این طرح، پیشنهاد می‌شود از ظرفیت رسانه‌ای به‌ویژه مطبوعات و صدا و سیما استفاده شود.

* پیشنهاد می‌شود از منظر کارکنان، عوامل ارتقای عملکرد اجرایی پلیس افتخاری با ارائه راه‌کارهای هدفمند و سازنده، مورد مطالعه قرار بگیرد.

* پیشنهاد می‌شود میزان اثربخشی برگزاری دوره‌های آموزشی ویژه پلیس افتخاری از منظر خود اعضای پلیس افتخاری یا کارکنان واحدهای به‌کارگیرنده در مطالعه‌ای بررسی و مورد ارزیابی قرار گیرد.

* پیشنهاد می‌شود در پژوهشی، شیوه‌های مطلوب و هدفمند شناسایی و جذب اعضای پلیس افتخاری مورد بررسی و مطالعه قرار گیرد.

* به‌منظور حصول اطمینان از میزان رضایت‌مندی مردم از فعالیت اعضای پلیس افتخاری، پیشنهاد می‌شود پژوهشی با هدف بررسی نگرش شهروندان به نحوه فعالیت اعضای پلیس افتخاری انجام پذیرد.

- آزیتا، رجبی. (۱۳۹۰). شیوه‌های مشارکت شهروندی در فرآیندهای توسعه شهری. نشریه آمایش محیط. دوره ۴، شماره ۱۲، ص ۱۰۱-۱۱۶. بازیابی از: <http://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?ID=143012>
- اکبری، امین. (۱۳۸۳). نقش سرمایه اجتماعی در مشارکت؛ بررسی تأثیر سرمایه اجتماعی بر مشارکت سیاسی و اجتماعی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران.
- بلوچ، علی. (۱۳۹۴). نقش پلیس افتخاری در پیشگیری اجتماعی از جرم. پایان‌نامه کارشناسی ارشد پیشگیری اجتماعی از جرم. دانشکده علوم و فنون اطلاعات و آگاهی. دانشگاه علوم انتظامی امین.
- بیات، محمدکریم. (۱۳۹۴). بررسی رابطه نگرهبان محله با پیشگیری اجتماعی از جرم. پایان‌نامه کارشناسی ارشد پیشگیری اجتماعی از جرم. دانشکده علوم و فنون اطلاعات و آگاهی. دانشگاه علوم انتظامی امین.
- بیلی، دیوید. (۱۳۷۹). پلیس آینده؛ ترجمه: غلامرضا زندی. تهران: معاونت آموزش ناجا.
- ترابی، یوسف؛ گودرزی، آیت. (۱۳۸۲). ارزش‌ها و امنیت اجتماعی، مجموعه مقالات همایش امنیت اجتماعی، تهران: مجله پیک نور، معاونت اجتماعی ناجا.
- ترویانیوچ، رابرت؛ باکوروکس، بانی. (۱۳۸۳). پلیس جامعه محور؛ ترجمه: مرکز مطالعات و تحقیقات کاربردی طرح و برنامه ناجا. تهران: انتشارات فرات.
- حسام‌پور، تیمور. (۱۳۷۹). سرویس مدرسه. مجموعه مقالات نظم و دانش. تهران: معاونت اجتماعی ناجا.
- دستورالعمل پلیس افتخاری ناجا. (۱۳۹۲). به تاریخ: ۱۳۹۲/۰۸/۲۹.
- دوران، بهزاد؛ عبدالرحمانی، رضا؛ حبیب‌زاده ملکی، اصحاب. (۱۳۹۱). بررسی نقش روابط عمومی در تولید و بازتولید سرمایه اجتماعی سازمانی و ارائه مدل مناسب (مورد مطالعه: دو شرکت خودروساز ایرانی). فصلنامه علوم اجتماعی، شماره ۵۸، ص ۱۸۱-۲۲۷.
- دهخدا، علی‌اکبر. (۱۳۳۰). لغت‌نامه فارسی، جلد ۱۳. تهران: انتشارات افست گلشن.
- رضایی، مرتضی. (۱۳۶۹). فرهنگ ترافیک برای کودکان و نوجوانان. تهران: شکوفه.

رفیعی، فرشاد. (۱۳۸۷). آسیب‌شناختی سازمان‌های مردم‌نهاد. همایش توانمندسازی سازمان‌های مردم‌نهاد، کرمان: معاونت سیاسی و امنیتی استانداری کرمان.
سلطانی، محمدعلی. (۱۳۶۶). آموزش فرهنگ ترافیک. مجموعه مقالات اولین سمینار فرهنگ و ترافیک، دانشگاه اصفهان.

شاکری، رضا. (۱۳۸۱). پلیس، مردم و امنیت عمومی. تهران: سازمان عقیدتی و سیاسی ناجا. شهبازی، بتول؛ گزمه، علیرضا؛ آمره‌ئی، معصومه. (۱۳۹۵). بررسی تأثیر تشکیل پلیس افتخاری در برقراری نظم و امنیت در شهر زاهدان. فصلنامه دانش انتظامی سیستان و بلوچستان. ۷(۱۸)، ص ۱-۲۲. بازیابی از: http://journals.police.ir/article_15687.html
طوسی، محمدعلی. (۱۳۷۲). مشارکت در مدیریت و حاکمیت. تهران: مرکز آموزشی مدیریت دولتی، ج اول.

فخرایی، عباس؛ مرزی، روزین. (۱۳۹۶). بررسی رابطه مشارکت شهروندان و فاکتورهای اصلی مدیریت شهری (مطالعه موردی: شهر تهران). مطالعات محیطی هفت حصار. ۶(۲۱)، ص ۵-۷۹. بازیابی از: <http://hafthesar.iauh.ac.ir/article-1-466-fa.html>

علی‌زاده اقدم، محمدباقر؛ عباس‌زاده، محمد؛ کوهی، کمال؛ مختاری، داود. (۱۳۹۲). نهادهای شهری و مشارکت شهروندان در اداره‌ی امور شهری (مطالعه‌ی موردی: شهر اصفهان). پژوهش‌های جغرافیای انسانی. ۴۵(۲)، ص ۱۹۵-۲۱۴. بازیابی از: https://jhgr.ut.ac.ir/article_30431.html

علی‌زاده، کتایون؛ رضوی‌نژاد، مرتضی؛ رادفر، مینا. (۱۳۹۲). بررسی نقش و مشارکت مردم در اداره امور شهری (نمونه موردی: منطقه ۱۰ شهرداری مشهد). فصلنامه مطالعات ساختار و کارکرد شهری. ۱۱(۱)، ص ۶۱-۸۷. بازیابی از: http://shahr.journals.umz.ac.ir/article_689.html

عمید، حسن. (۱۳۸۹). فرهنگ فارسی عمید. تهران: انتشارات امیرکبیر.
محمدی، جمال؛ حسینی‌نژاد، اردلان؛ اصانلو، علی. (۱۳۹۳). تأثیر هویت محله‌ها بر احساس امنیت شهروندان، فصلنامه پژوهش‌های اطلاعاتی و جنایی، سال نهم، شماره اول.
میس ادوین، اورتمایر، پی جی. (۱۳۸۵). رهبری، اصول اخلاقی و امور پلیس؛ ترجمه: حسن شاکری. تهران: سازمان تحقیقات و مطالعات ناجا.

هزارجریبی، جعفر؛ صفری شالی، رضا. (۱۳۹۱). آناتومی رفاه اجتماعی. تهران: انتشارات جامعه و فرهنگ، چاپ اول.

هس، کارون ام؛ میلر، لیندا اس. (۱۳۸۲). پلیس در اجتماع؛ ترجمه: محمدرضا کلهر. تهران: دانشگاه علوم انتظامی امین.

همتی، رضا. (۱۳۸۶). سرمایه اجتماعی؛ چالش‌های روان‌شناختی و ابزارهای اندازه‌گیری. همایش سرمایه اجتماعی و توسعه اقتصادی. تهران: مؤسسه عالی آموزش و پژوهش سازمان مدیریت و برنامه ریزی.

Bureau of Justice Assistance. (1994). Understanding Community Policing, Washington.

Palmer, Darren; Berlin, Michael. M.; Das, Dilip K. (2012). Global environment of Policing. The Evolution Decline and Nascent Transformation of Muncicity Policing in the United States. International police executive symposium co_publication. CRS press. Police Studies: Intl Review of Police Development. Policing: An International Journal of Police Strategies & Management. ISSN: 0141_2949.